І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 237. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го ГРУДНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 13, 1961 No. 237. VOL. LXVIII.

УРЯД ПЛЯНУЄ ЗАХОДИ ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ПУБЛІЧНОЮ ДОПОМОГОЮ

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ВИДАВ НОВІ ЗАРЯДЖЕННЯ І ПЛЯНУЄ НОВІ ЗАКОНОПРОЄКТИ

Вашингтон. — Секретар здоров'я, освіти і добродійности Абрагам А. Рібікофф видав нові зарядження, ціллю яких є не допустити до надужить при видаванні допомог та допомогти людям діставати працю. Секретар Рібікофф заявив, що десятипунктове його зарядження в ділянці добродійности, — це „тільки початок" його змагань до поліпшення в його департаменті. В січні 1961-го року він буде старатись про те, щоб ще більше змінити добродійну урядову програму. Він має внести проєкти про більшу ролю федерального уряду в опіці над дітьми, що їх матері працюють; про працю для тих, що користають із добродійних фондів і можуть працювати, та про те, щоб федеральний уряд подбав про перевишкіл і вишкіл працівників в ділянці добродійности. Рібікофф сказав, що треба щось зробити в ділянці добродійности, а не тільки вдавати, що щось робиться. Запропоновані Рібікоффом зміни схвалив президент Кеннеді. Якщо стейти не схочуть їх прийняти, то втратять федеральну допомогу. Нові зміни відносяться до таких справ в ділянці добродійности, як допомога незамужнім матерям, які мають дітей, батьки яких втекли від них, і допомога дітям, що живуть в злому оточенні. Згідно з зарядженням Рібікоффа стейти повинні зайнятися вишколенням працівників - фахівців, які могли б відвідувати родини з такими дітьми безбатченків та з дітьми в злому оточенні. Рібікофф зарядив, щоб діти родин, що живуть із добродійних фондів, могли свою заробітню платню складати собі на дальшу освіту, бо досі цю платню відтягали від допомогових чеків. Та найбільшу вагу Рібікофф прикладає до того, щоб не було зловживань в користанні з публічної допомоги. Вишколені працівники мали б втримувати тісний зв'язок із тими матерями і дітьми, які живуть із добродійних фондів, відвідуючи їх та цікавлячися дітьми, що є без батьків. Рібікофф перейменував бюро публічної допомоги на бюро служби родині, чим хоче підкреслити, що це бюро має не так видавати федеральні гроші, як старатись про те, щоб родини могли самі дбати про себе. Стейти повинні робити всі заходи в тому напрямі, щоб віднайти батьків, які покинули своїх дітей. Секретар добродійности встановив новий пост асистента комісара при соціяльному забезпеченні, який має координувати всю працю над дітьми і над родинами. Цей новостворений пост має зайняти директор соціяльного забезпечення з Шикаго — Мелвілл Г. Гош. Ця нова десятипунктова програма Рібікоффа мала б коштувати в новому фінансовому році 1962 - 63 тільки $17,300,000, і її мали б фінансувати по половині стейти і федеральний уряд. В цьому фінансовому році, що кінчається 30-го червня 1962, не треба буде додаткових фондів. Теперішні видатки на добродійну програму виносять річно більше як $4 більйони. В першому році нова програма потребуватиме видатків, але в пізніших роках вона виплатиться, бо велика скількість осіб зможуть пізніше обійтися без публічної допомоги, коли можна буде добитися того, щоб батьки самі опікувалися своїми дітьми і родинами.

Секретар праці заявляє, що уряд не є проти збільшення заробітних платень

Бол Гарбор, Флорида. — Секретар праці Артур Голдберґ, промовляючи на конвенції Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій, заявив, що уряд президента Кеннеді веде таку соціяльну політику, в якій є „багато місця" на збільшення заробітних платень. Голдберґ казав, що існують великі „нерівності" в заробітках робітників, і робітничі організації мають право вести переговори про вирівняння цих нерівностей. Президент Кеннеді, промовляючи 4-го грудня, закликав робітників до великої „відповідальности", при веденні переговорів про збільшення платень. Секретар праці виясьнював становище Президента таким способом, що робітники повинні домагатися більших заробітків, але тільки тоді, коли вищі заробітки не спричинятимуть інфляції долара, це значить тільки тоді, коли буде збільшена продуктивність праці.

Досі випродукувано в цьому році 6,140,301 авто

Дітройт. — Ворд'с Автомотів Рiпортс оцінює, що в тижні, який закінчився 9-го грудня, в ЗДА випродукували 162,694 особові авта, і що вже число в цьому році випродукованих авт переступило 5 мільйонів. Сталося це в середу 6-го грудня. Число вантажних авт випродукованих в тижні, що закінчився 9-го грудня, становить 27,357, а в тому самому тижні 1960-го року виносило — 22,371. До 8-го грудня випродукувано 5,087,255 особових авт і 1,053,046 вантажних возів, разом 6,140,301. В тому самому часі 1960-го року число особових авт виносило 6,325,907 і вантажних — 1,140,019, разом — 7,465,926 возів.

Конґресова Атомова Комісія плянує будувати атомові кораблі

Вашингтон. — Шість років тому Конґрес виступав проти того, щоб фльота розбудовувала звичайні атомові підводні човни, і тепер він знову плянує, щоб фльота будувала атомовий літаконосець, закинувши проєкт будувати звичайний літаконосець. Акція Конґресу звернена є і проти уряду, який підтримує фльоту тому, що будова звичайних бойових кораблів потребує менше коштів. Досі не є відомо, скільки мав би коштувати порушуваний атомом літаконосець. Відомо тільки те, що атомовий літаконосець вимагав би на 75 мільйонів більших видатків, як звичайний. Конґрес поведе кампанію в тому напрямку, щоб будувати також атомові кружляки, нацильники, фреґати та всі інші роди бойових кораблів.

Секретар фльоти Коннеллі зрезиґнував, його місце зайняв Фред Корт

Вашингтон. — 11-го листопада президент Кеннеді прийняв резиґнацію секретаря фльоти Джана Б. Коннеллі, який залишив це становище тому, що в найближчому році хоче старатися про пост губернатора в Тексасі. Президент із жалем прийняв до відома цю резиґнацію і висловив Коннеллі признання за дотеперішню успішну працю. Коннеллі написав в листі до Президента, що йому здається, що на становищі губернатора він зможе з більшою користю працювати для цієї країни і свого стейту, як на становищі секретаря фльоти. Новий секретар фльоти 52-річний банкір Фред Корт буде затверджений Сенатом аж в січні 1962-го року. Корт є демократом, який в 1952-ім році голосував за демократичного кандидата Адлея Е. Стівенсона. Численні тексаські демократи в 1952-му році голосували за Айзенгавера, і деякі з них вже є в службі президента Кеннеді.

Відбулася конференція ЗП УГВР і „Прологу", присвячена становищу в СССР і в Україні

Ню Йорк. (МП). — Минулої суботи, 9-го грудня тут в Українському Інституті Америки Головна Делеґатура ЗП УГВР в ЗДА і „Пролог" влаштували конференцію, присвячену теперішньому положенню в Совєтському Союзі і в Україні. На конференції виступали як доповідачі: д-р Василь Маркусь про національну політику КПСС; д-р Всеволод Голубницький про ідеологічну боротьбу в комуністичному бльоці, мґр. Василь Зінкевич про економічний плян нової програми КПСС. Доповіді викликали живу дискусію, в якій приймали участь д-р О. Семененко, проф. В. Мартос, проф. В. Чапленко, проф. Л. Шанковський, інж. В. Чайківський, д-р Я. Пеленський і ред. Р. Ільницький. В конференції, яку відкрив Микола Лебедь і якою проводив д-р М. Прокоп, взяло участь 78 осіб. Головні думки доповідей і дискусії: в національній політиці комуністичної партії Совєтського Союзу є проміжні періоди, під час яких Москва змушена частинно поступатися неросійським народам СССР під тиском їхніх прагнень до державної незалежности. Так було в 20-их роках і в роках безпосередньо по смерті Сталіна. Але принципова мета національної політики Москви — це поступенне перетворювання всіх неросіян, зокрема українців в т. зв. совєтський народ, на ділі, в російську націю. Тому головною перешкодою, що стоїть на шляху до здійснення таких плянів Кремля, є національно-визвольна боротьба неросійських народів СССР. Остаточний результат боротьби між тими двома силами буде залежати, з одного боку, від сили наступу російського централізму, з другого боку, від життєздатности, спротиву і динаміки неросійських народів. Велику допомогу для посилення самооборони українського народу може дати йому активна дія еміґрації.

Останньо внутрі комуністичного бльоку заіснував ідеологічний двоподіл. Він випливає насамперед з різного розуміння Москви і Пекіну щодо того, якими шляхами найкраще завоювати світ. Водночас однак його коріння також у різних державних інтересах Росії і Китаю. Наявним результатом ідеологічного двоподілу є те, що Москва втратила абсолютну контролю над частиною комуністичних партій світу. Але небезпечно було б робити з того висновок про початок кінця комуністичної системи. Хоч існують серйозні суперечності між імперіяльними інтересами Росії і Китаю, їх єднає спільна ціль наступу на вільні народи.

Представлений на XXII-ім з'їзді КПСС плян народного господарства СССР не узгляднює досвідів попередніх плянів і його здійснення треба вважати сумнівним. В пляні, як і досі, наголос зроблений насамперед на розбудові важкої промисловости коштом товарів першої потреби. Плян зумовлений передусім праґненням Кремля забезпечити економічну і політичну супремацію над іншими комуністичними і некомуністичними державами. Він вимагає величезних жертв від народів СССР. Зокрема важкі тягарі накладає плян на Україну.

Появляються нові видання для відзначення 150-ліття народин Маркіяна Шашкевича

Стоп'ядесятиліття народин о. Маркіяна Шашкевича, Пробудника Галицької України, відзначає українська спільнота у вільному світі низкою ювілейних видань з працями про його життя і творчість, як теж виданнями його творів. Заходом Центрального Ювілейного Комітету у Філядельфії для вшанування ювілейного Шашкевичівського року появилася видана фотодруком уже четвертим з черги — після оригінального будинського 1837 року, другого фототипічного львівського 1911 року і третього теж фототипічного з передмовою акад. О. Білецького в Києві 1957 року — виданням „Русалка Дністровая". Це четверте видання надруковане на доброму папері в гарній обкладинці з написами роботи мистця Василя Дорошенка. Водночас із цим Видавництво „Свобода" друкує уже окремим книжковим виданням більшу працю д-ра Луки Луцева „Маркіян Шашкевич", яка буде доповнена усіма досі відомими оригінальними творами Маркіяна Шашкевича і з того погляду буде першим повним виданням усіх творів поета (крім перекладних).

● Державні мужі говорять про „меч Дамокля". І так президент Кеннеді 25-го вересня сказав у промові в Об'єднаних Націях, що над всім світом висить меч Дамокля, бо внаслідок непорозуміння, якогось випадку або злої волі може початися атомова війна, яка зможе знищити людство. 8-го грудня промовляв Нікіта Хрущов на цю саму тему, але він казав, що його „супербомба висить немов меч Дамокля над головами імперіялістичних агресорів.". Дамокль — це придворний сиракузького суверена Діонізія. Він зневажливо говорив про свого пана, і тому Діонізій повісив був над його головою меч, прив'язаний на волосочку.

На конференції західніх міністрів в Парижі Конго займає поважне місце

Державний секретар ЗДА Дін Раск (зліва) конферує в Парижі з міністрами закордонних справ Західньої Німеччини Ґергардом Шредером та Франції Морісом Кув де Мурвілем.

Париж. — На конференції чотирьох західніх міністрів закордонних справ, яка відбувається в Парижі від останнього понеділка та яка була скликана передусім для справи Німеччини й Берліну, несподівано на перше місце висунулась справа Конґа у зв'язку з воєнною акцією Об'єднаних Націй в Катанзі. Всі західні міністри погодились — за проголошеним їх офіційним комунікатом — що має бути „з'єднане і мирне Конґо" і тим самим виступили проти сепаратистично-державницьких тенденцій Катанґи. Але поза тим ніби вони розходяться щодо метод осягнення цієї цілі, при чому Франція рішуче опрокидує війну ОН в Катанзі, а Британія має застереження проти способів ведення тієї війни. Британський міністер закордонних справ лорд Гюм потвердив, що Британія вважає за необхідне перемир'я в Катанзі та конференцію конґолійських лідерів під авспіціями Об'єднаних Націй. Західньонімецький міністер закордонних справ д-р Ґергард Шредер прилучився до своїх трьох західніх колеґ в понеділок пополудні, коли то почато наради над справою Берліну. За газетними твердженнями, міністри перейшли за чергою всі можливості, які грозять збоку комуністів в цій справі та способи, як кожній з отих можливостей протиставитись. Франція займає своє попереднє становище — проти західньої ініціятиви в справі переговорів з Москвою та за вижданням, поки Москва перша створить раціональні підстави для конференції про Берлін і Німеччину.

В Альжирі постала ще одна тайна терористична організація

Альжир. — „Комітет для республіканської оборони" — це назва нової тайної організації, яка постала в Альжирі для боротьби проти „Тайної Військової Організації" скрайніх французьких націоналістів, що методами терору бореться проти режиму де Ґоля і в обороні гасла „Французького Альжиру". Летючки, що їх розкинула та нова тайна організація, заповідають, що на кожний акт терору французьких екстремістів прийде відплата таким же актом терору. Нова організація закидує екстремістам з „Тайної Військової Організації" анархізування цілого життя в Альжирі й Франції, вічним погрожуванням державним переворотом та актами терору й шантажу. „Французькі патріоти, кажеться у летючці, мають вже досить перебування під терором невідповідальних людей" і рішили вхопитись за той сам метод терору — проти терористів. Впродовж минулого тижня згинуло в Альжирі взагалі 69 осіб, а 84 були ранені. З-посеред убитих 41 були мусульманами та 28 европейцями. В минулу неділю відбулись в Альжирі самоуправні вибори, в яких голосувало всетаки коло 60 % управнених. Французькі газети висловлюють думку, що постання контр - терористичної організації в Альжирі може довести до громадянської війни між французькими мешканцями Альжиру, але й може причинитись до розколу в Тайній Військовій Організації ген. Саляна, до його схоплення і ліквідації тієї організації.

Ґана закидає сусідньому Тоґо змову проти життя Кваме Нкрумаха

Аккра. — Ґанський уряд оприлюднив офіційну „Білу книгу" з оскарженням президента сусідньої республіки Тоґо Сільвануса Олімпіо та його уряду в затіянні змови проти державного устрою в Ґані і проти життя ґанського диктаторського президента Кваме Нкрумаха. Це оскарження зв'язане з арештуваннями, що їх переведено в Ґані у вересні ц. р. між опозиційними членами ґанського парляменту. Зокрема внарештовано лідерів опозиційної З'єдиненої партії, крім тих, що їм вдалося втекти до Тоґо. Ґанські власті називають автором пляну тієї змови політичного втікача з Ґани проф. К. А. Бусію, який ніби дістав фінансову підтримку від різних ворогів Ґани. Республіка Тоґо ніби задумала присднати до себе колишню британську колонію Тоґолєнд, яка ввійшла до Ґани після проголошення її самостійности.

БРИТАНІЯ ПРИПІЗНЮЄ ВИДАЧУ БОМБ ДО ЛІТАКІВ ОН В КАТАНЗІ

Лондон. — Британський уряд рішив не видати 24-ох бомб, що їх обіцяв для літаків типу „Канберра" на службі Об'єднаних Націй в Конґо, поки не дістане задовільних вияснень щодо цілей і характеру воєнної акції Об'єднаних Націй в Катанзі. Британський уряд погодився був видати ті бомби „для оборонних цілей", але те рішення викликало було відразу гострі спротиви серед британських парляментарних кіл. Уряд вияснював, що під „оборонними цілями" він розумів бомбардування, наприклад, летовищ, з яких грозив летунський напад катанґійських літаків проти військ Об'єднаних Націй. Велика дебата над справою Конґа буде переведена в британській палаті громад в найближчий четвер. Тим часом міністер Едвард Гіт, лорд королівської печаті, як речник уряду потвердив, що останні заяви команданта військ ОН в Катанзі ген. Сін МекКіавна, шефа місії ОН в Конґо д-ра Стур Ліннера і навіть самого генерального секретаря ОН У Танта викликали глибоке стурбування, бо вони потверджують, що Об'єднані Нації хочуть, зруйнувавши збройну силу Катанґи, примусити її прийняти політичну розв'язку —включення Катанґи в Конґо —що суперечить передусім рішенням Генеральної Асамблеї, що ОН силою не буде накладати Конґові ніяких політичних розв'язок. Тим часом в Катанзі джети Об'єднаних Націй переводили налети не тільки на військовий табір катанґійців в Елізабетвілі, але й на електрівню, копальню міді й інші т. п. цілі. За газетними твердженнями, командування війська ОН в Катанзі сподівається закінчити до найближчого четверга військові приготування, щоб потім швидким загальним наступом зломити спротив катанґійців та заволодіти Елізабетвілем. Після того прийшла б конференція між Мойсе Чомбе і конґолійським урядом щодо інтеґрації Катанґи.

Ген. секретар Об'єднаних Націй У Тант у відповіді на дві телеграфічні скарги бельгійського міністра закордонних справ Генрі Пола Спаака на збройну акцію військ ОН в Катанзі, закинув бельгійському рудокопному концернові в Катанзі, що той концерн продукує для катанґійської армії панцерні вози й іншу зброю. Ситуація в Конґо щораз хаотичніша. В столиці Катанґи Елізабетвілі міномети, що ними вояки ОН хотіли бомбардувати табір катанґійців, насправді поцілювали в шпиталь, накоївши багато шкоди; тільки чудом не було там людських жертв. Президент Катанґи Мойсе Чомбе вже прибув до Катанґи і в своїх промовах найбільше атакує Америку, як ніби найбільшого винуватця теперішньої війни ОН проти Катанґи. З другого боку центральний конґолійський уряд недвозначно заявив, що коли теперішня збройна акція ОН в Катанзі скінчиться знову невдачно, то ОН не мають що діяти в Конґо, а конґолійський уряд закличе на поміч Москву в справі зліквідування сецесії Катанґи. Державний секретар Дін Раск виправдував становище ЗДА по стороні ОН в справі Катанґи конечністю запевнити Конґові інтеґральність та економічну стабільність, що є неможливе при сепаратизмі Катанґи; коли б не вдалося цього осягнути, то, мовляв, Конґові грозить такий хаос, який відкриє двері для комунізму. З літаків Об'єднаних Націй скинено летючки з поясненням, що ОН хоче тільки привернути лад і звільнити Катанґу з-під закордонних впливів та що справа привернення Катанґи до державної єдности з Конґом відбудеться згодом, мирним шляхом. В руки ОН впав докладний плян військової атаки катанґійців на війська ОН, при чому авторами того пляну були штабові французькі й німецькі старшини, ветерани з війни в Індо - Китаї.

Меншіков потверджує „тверду лінію" Москви в справі Берліну

Вашингтон. Совєтський амбасадор у Вашингтоні Міхаїл Меншіков потвердив у своєму виступі в минулий понеділок в Клюбі крайової преси первісне становище Совєтів в справі підписання мирового договору з „двома Німеччинами", залеґалізування поділу Німеччини визнанням кордонів між ними та перетворення Західнього Берліну у „вільне місто". Меншіков рішуче відкинув суґестію президента Кеннеді, висловлену в інтерв'ю з Аджубеєм, щоб комунікаційний шлях між західнім Берліном і Заходом стояв під міжнародною охороною, бо заявив Меншіков, це перечить „суверенності" Німеччини на території якої знаходиться той шлях. Так само Меншіков назвав „неповажним" запит американського журналіста, чому у Східньому Берліні не може бути той статус, що в західньому; Меншіков заявив, що це не можливо тому, що східній Берлін є „столицею Німецької Демократичної Республіки". Заява Меншікова знайшла негайний відгук по стороні Франції, як потвердження правильности становища де Ґоля, що нема підстав для переговорів з Москвою, яка не хоче поступитись з своїх, для Заходу неприйнятливих вимог.

В АМЕРИЦІ

● Державний секретар Дін Раск заявив, що уряд ЗДА є дуже вдячний кубинському прем'єрові Фіделеві Кастрові за те, що явно признався до комунізму від своїх студентських часів. Перед тією заявою Кастра важко було переконати деяких південноамериканських дипломатів про те, що кубинський диктатор є комуністом.

● Вашингтонський часопис „Івнінґ Стар" повідомив, що в домі генерального прокуратора Роберта Ф. Кеннеді в МекЛіні, Вірджінія, відбуваються тижневі доповіді, в яких беруть участь деякі члени Президентового кабінету. Досі відбулися такі викладі: окремий дорадник Президента Артур М. Шлезінґер доповідав про значення історії, а Волт Ростов говорив на тему економічного розвитку і демократичних інституцій.

● Сенатор - республіканець із Ню Йорку Джекоб К. Джевітс сказав, що правий республіканський сенатор Беррі Голдвотер не може бути вибраний на президента ЗДА тому, що він є „ультра - консерватистом" і виступає проти численних таких пунктів програми, яких домагаються виборці. На думку сен. Джевітса республіканським кандидатом в 1964-ім році може бути Нікcон або Рокефеллер.

● Департамент оборони повідомив, що в січні 1962-го року до військової служби покличуть рекрутів, на одну тисячу менше, як в грудні 1961. Зменшують число рекрутів тому, що є більше число добровольців, які хочуть служити в армії. Фльота, летунство і морська піхота мають доволі добровольців і не користають із примусово покликаних рекрутів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Ідеологічну конференцію на тему „Ідеологія українського націоналізму влаштовує в днях 16 і 17 грудня ц. р., Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. В програмі конференції передбачені доповіді Т. Онуферка „Ідеологія українського націоналізму", мґра А. Бедрія „Розвиток ідеології українського націоналізму", мґра Р. Кухаря „Філософічні основи українського націоналізму", Марти Савчак „Держава й нація". В. Будзяка „За який державний устрій", інж. В. Кульчицького „Відношення українського націоналізму до Росії" та мґра Р. Кухаря „Український націоналізм в зустрічі із світом". Конференція буде відбуватися в залі Українського Інституту при 2 Схід 79-ій вул. в Ню Йорку, починаючи від год. 1-ої в суботу. Увечері в суботу 16 грудня о год. 7-ій відбудеться Мистецький вечір ТУСМ з різнородною програмою під проводом Ігоря Чуми.

● Річні звичайні загальні збори 64-го Відділу СУА в Ню Йорку відбудеться в неділю дня 17 грудня ц. р. о год. 4-ій по пол. в домівці Відділу при 142 Другій Авеню, кімната ч. 31 (Народний Дім).

У СВІТІ

● У Парижі відбулась конференція шістьох міністрів західньо - европейських членських держав Спільного Господарського Ринку з 16-ма африканськими міністрами новопосталих муринських країн. Західньо - европейські міністри вияснювали своїм чорним колегам значення і характер названої економічної організації і запевняли їх, що Спільний Господарський Ринок не є загрозою для африканської економіки та не думає „експлуатувати" Африку, як це горлає комуністична пропаґанда.

● Комуністичне радіо з Ганой, столиці Північного В'єтнаму, повідомило, що 6 листопада згинули два американські старшини при будові військової бази в Південному В'єтнамі у ході боротьби проти комуністичних партизанів. Південно - в'єтнамська преса нічого про це не писала.

● Південно - корейський військовий суд затвердив кару смерти для двох колишніх міністрів режиму президента Синґмана Рі, як головних винуватців масового, пофальшування висліду виборів. Зате ректорові поліції з того часу перемінено кару смерти на досмертну в'язницю.

● Бельгійський уряд проголосив, що нема потреби евакувати з конґолійської провінції Катанґи 15.000 бельгійців, які постійно живуть там, працюючи в різних установах і підприємствах на керівних становищах.

● Паризька преса звертає увагу, що теперішні відносини у міжнародному світі, зокрема розвиток економічних взаємин, який породжує масу складних проблем, вимагають велетенської праці розмірно невеликого гурту осіб на керівних державно - політичних і економічних становищах. За приклад французька преса ставить німецького міністра економіки д-ра Людвіґа Ергарда, який мусить бути у вічних роз'їздах — до Брюсселю, Парижа, Відня, Женеви й інших міст на конференції в найважливіших господарських справах, при чому фізичне зусилля, потрібне для таких подорожей, є нічим в порівнянні з інтелектуальним, з потребою студій і підготови до кожної такої конференції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorised July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Турботи в світі праці

В останнім часі заактуалізувались в Америці соціяльно - економічні проблеми в кількох секторах. Найперше — уряд стоїть перед двома великими вимогами: лібералізації митно - тарифної політики з уваги на натиск західньоевропейського Спільного Господарського Ринку, та зрівноваження бюджету, захитаного непередбаченими видатками у зв'язку з останньою рецесією та зростом міжнародного напруження. В обох випадках безпосередньо заангажований світ праці. Хоч президент Американської Федерації Праці - Конгресу Індустріяльних Організацій, Джордж Міні, запевняв президента Кеннеді в минулий четвер на конгресі тісї могутньої робітничої централі в Бол Гарборі на Флориді, що Президент матиме підтримку „на 1.000%", проте не всі члени цієї організації кваплятся з такою підтримкою. Текстильна, одягова, електрична й інші галузі промислу стоять традиційно на становищі потреби високих охоронних імпортових мит, солідарно з своїм робітництвом, переконаним, що обниження митних тарифів загрожує безробіттям у тих галузях промислу. Запевнювання Президента на згаданому робітничому конгресі, що лібералізація імпортових тарифів допоможе експортові і тому не грозить безробіттям — не дуже робітничих лідерів переконало.

Далі: конечність зрівноваження бюджету тісно пов'язана з питанням платень і цін, яке водночас зазублюється з питанням вартости доляра. Президент закликав робітництво в Бол Гарборі зберігати рівновагу між платнями і цінами, що у практиці рівнозначне із замороженням робітничих платень на теперішній висоті. Але тут відразу всередині Американської Федерації Праці і поза нею залунали голоси критики. Джеймс Гоффа, президент викиненої з тієї Федерації могутньої спілки Міжнародного Братства Водіїв заповів дальшу боротьбу за 16-центову підвишку на годину і відмовив права секретареві праці Голдберґові втручатися в переговори між робітництвом і працедавцями. Але й вірний робітничій спілковій централі Нюйоркський Відділ Міжнародного Братства електриків заповів якраз на Новий Рік страйк у боротьбі за 20-годинний тиждень праці. До речі: нюйоркські робітники-електрики вже 27 років мають 6-годинний день праці і заробляють по $4.40 на годину, з різними додатками та користями; вони жадають, поруч зменшення часу праці — підвищення винагороди на ¢40 від години. Подібний рух помітний і в інших робітничих професіях.

Теперішній уряд зайняв становище проти скорочення 40-годинного тижня праці, але є прихильники тієї концепції, які вважають, що іншим способом не вдасться протидіяти безробіттю, що грозить внаслідок автоматизації праці. Ось, наприклад, в Ню Йорку грозить страйк на всіх шляхах міської комунікації, що було б потрясенням для цієї метрополії світу, у зв'язку з уведенням на малому відтинку нюйоркської підземки автоматизованих потягів без людської обслуги. Робітники побоюються, що за тим скромним покищо експериментом підуть дальші, які позбавлять праці масу робітників з сіті підземок.

Проблемам праці й заробітків присвячене 158-сторінкове звідомлення студійної групи економістів і робітничих фахівців, покликаної урядом у т. зв. Комісії для економічного розвитку. Це звідомлення, що вийшло п. з. „Зацікавлення громади крайовою політикою праці", кладе більший натиск на безпосередні переговори й умови між робітниками та працедавцями, як на урядові інтервенції і реґулювання цих справ законами. Ця справа викличе напевно палкі дебати тоді, коли уряд внесе до Конґресу — як заповів уже — проєкт на зміну закону Тефта - Гартлі. Президент Кеннеді обіцяв таку зміну робітничим спілкам під час своєї виборчої кампанії. Але в Конґресі, без сумніву, знайдуться палкі противники такої лібералізації цього закону, яка облегшила б страйковий рух.

Тому, що всі ці справи стосуються безпосередньо окремих людей, цілої працюючої верстви, їх хатнього бюджету, їхнього життя, — вони актуальні й важливі.

Москва й Альбанія

Напружені, особливо після 22-го з'їзду КПСС, взаємини між Советським Союзом і маленькою Альбанією загострилися до такої міри, що Москва вирішила зірвати дипломатичні зв'язки з її столицею Тираною і, після двотижневої виміни гострими нотами, наказала замкнути альбанську амбасаду в Москві, викидаючи водночас із Советського Союзу не тільки ввесь склад цієї амбасади, але й навіть альбанських торговельних представників. Внаслідок цього рішення советський амбасадор і всі члени його амбасади виїхали з Тирани. В історії взаємин Советського Союзу із комуністичними країнами це перший такого роду прецеденс, бо навіть у випадку з Юґославією Сталін, виключаючи в 1948 році юґославську компартію з Комінформу і відкликуючи советського амбасадора з Беоґраду, не поширив цього розриву на повне зірвання дипломатичних зв'язків з Юґославією.

Не має прецеденсу в історії міжнародного комуністичного руху також і цілий конфлікт між СССР і Альбанією. Не було ще випадку, щоб провід якоїсь комуністичної країни, який перед тим був беззастережним і слухняним виконавцем наказів Москви, виступив так рішуче і відкрито проти „керівника" цього руху, закидаючи йому зраду комуністичної ідеї і принципів марксизму - ленінізму. Вперше в історії комунізму обливалися „відрами помий" провідники комунізму не тільки на закритих партійних зборах, але й у публічних виступах, у радіо і в пресі, не зважаючи на перестороги китайського Чу Ен-лая, що не добре виносити такі справи на люди і що краще полагоджувати всякі спори на внутрішньопартійному форумі.

Для зовнішнього світу змаг між 218-мільйоновим Советським Союзом і півторамільйоновою Альбанією є курйозною подією. По своїй суті цей конфлікт нагадує змаг слона із мишею, велетня, що може роздушити маленьку мишу одним доторком своєї ноги, але не всилі цього вчинити, боячися панічно маленької миші. В конфлікті з Альбанією Москва виявилася безсильною, завели всі її засоби шантажу, терору й інтриг стосовані нею так часто у приборкуванні непокірних елементів у тій чи іншій компартії. Не маючи можливости зліквідувати збунтованого проти Хрущова і його соратників Ходжу та очолювану ним альбанську компартію з допомогою внутрішніх інтриг, здушити з допомогою збройної інтервенції, Москва була примушена ратувати своє обличчя і престиж... зірванням дипломатичних взаємин. Рішення це подиктоване конечністю не допустити до дальшої деморалізації в рядах світових компартій і попередити інших сателітів, особливо Пальщу, Чехо - Словаччину чи й Болгарію, що Москва не толеруватиме подібних спроб непослуху з їхнього боку. Пішла на це Москва, ризикуючи навіть загостренням свого конфлікту з комуністичним Китаєм, який цілком недвозначно узяв під свою опіку Альбанію проти Хрущова. Однак, з факту гострого конфлікту між Советським Союзом й Альбанією не можна робити якихось далекойдучих висновків. На повний розрив із Москвою не піде ні Тирана, ні тим більше Пейпінґ. Про це виразно свідчить заява альбанських офіційних чинників, що, не зважаючи на афронт збоку Москви, Альбанія „ітиме далі разом з СССР й іншими соціялістичними країнами ... в боротьбі .. проти войовничих й агресивних плянів імперіялізму, особливо ж американського". Так само немає ніяких виглядів і на те, щоб Альбанія наслідувала Юґославію, окреміший шлях до комунізму якої альбанські комуністи засуджують так само гостро, як і незлюбленого ними раптом Нікіту Хрущова.

ПРОГРАМА УРЯДУ КЕННЕДІ НА 1962 РІК

Президент Кеннеді у січні наступного року виголосить своє звернення до Конґресу про Стан Унії, але вже тепер часописи пишуть про ту програму, яку запропонує він Конґресові.

87-ий Конґрес на своїй першій сесії в цьому році не вирішив усіх пунктів урядової програми, і тому Президент вдруге їх запропонує, щоб здійснити обіцянки з виборчої платформи 1960-го року, що дістала історичну вже назву „нових обріїв".

Нові урядові законопроєкти відносяться до всіх ділянок державного життя: оборони країни, дослідження космічних просторів, економіки в найширшому значенні цього слова, зовнішньої торгівлі, допомоги закордонові, добробуту, освіти та шкільництва.

Пентаґон уже повідомляв, що на оборону країни проєктується в наступному фіскальному році, який починається 1-го липня, — $51 більйон. В цій сумі $250 мільйонів призначено на сформування двох нових дивізій, що з них кожна матиме по 14.500 вояків. Тут мають бути й видатки на протирадіяційну оборону та на будову протиатомових сховищ для громадян.

Ще влітї ц. р. Президент зажадав приспішити досліди над космічними просторами, щоб ЗДА ще до 1970-го року могли вислати людину на Місяць. Цю програму продовжуватиметься в наступному році.

Як одне з головних завдань адміністрації Кеннеді поставила збалянсування в 1963-му році федерального бюджету. Отже, уряд повинен старатися усунути дефіцит в платничому бюджеті з закордонними державами та злібералізувати зовнішню торгівлю, зменшуючи митні тарифи та затіснюючи торговельні зв'язки з країнами, що належать до Европейського Спільного Ринку.

Уряд вже цього року плянував зміну в податковій системі, щоб дати полегші тим платникам податків, які роблять грошові інвестиції на терені ЗДА. Натомість уряд запроєктує закон, який не дозволятиме американським промисловцям використовувати для своїх підприємств чужі країни, щоб не платити податків.

Уряд знов запросить підвищення поштових оплат, щоб обнизити дефіцит поштового департаменту. На конвенції Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій президент Кеннеді заявив, що він проситиме Конґрес про надання йому повновластей витрачати федеральні фонди на публічні роботи, щоб таким способом затруднити тих робітників, які втратять працю внаслідок лібералізації закордонної торгівлі.

В закордонній політиці важливим буде урядовий проєкт допомоги недорозвиненим державам, — проєкт, за який ішла така завзята боротьба на першій сесії 87-го Конґресу. Зокрема треба буде призначити більші суми на допомогу південно-американським країнам згідно з цілями Латинсько - Американського Союзу для Поступу.

Можна вже тепер передбачати завзяту боротьбу в Конґресі, коли прийдеться ухвалювати законопроєкт про федеральну допомогу публічному шкільництву. Урядовий проєкт в цій справі відкинуто на першій сесії, бо він не брав під увагу допомоги приватним школам.

Секретар здоров'я, освіти і добродійности Абрагам Рібікофф і президент Кеннеді вже кілька разів заявляли, що проєкт медичної допомоги старшим особам в рямках соціяльного забезпечення стоятиме на одному з перших місць серед законопроєктів. У січні 1962-го року Лікарське Американське Товариство та деякі приватні забезпеченеві аґенції гостро поборювали цей проєкт, натомість робітничі організації гаряче його підтримують.

Важко передбачити, як зареаґує друга сесія 87-го Конґресу на згадані вище урядові проєкти. В Конґресі південні демократи можуть об'єднатися з республіканцями і разом не допустити до ухвалення проєктів, зв'язаних із збільшенням федеральних видатків. Важливим тут буде ще й те, що в Палаті Репрезентантів немає вже спікера Сема Рейбирна, який допомагав урядові здійснювати його пляни.

Леонід Полтава

БІЛА МОСКВА — ЧЕРВОНА МОСКВА

Від Емського указу до 22-го з'їзду компартії

Вісімдесят п'ять років тому всеросійський імператор Олександер II підписав на курорті в місті Емсі, в Німеччині, таємний т. зв. Емський указ про заборону української мови в Російській імперії. Указ про похования живцем українського народу, нашої культури.

Імперська Росія забороняла „малороссійское наречіе". Не можна було друкувати українською мовою книжок, виставляти українські п'єси, друкувати тексти під нотами. Заборонялось довозити книжки українською мовою з-за кордону. „Воспрєтіть" — стояло в указі. Іншими словами: заборонити Україну!

Але у виникненні й формуванні націй, безумовно, є якийсь містичний елемент, Боже начало. Тому всякі заборони, хоч і як вони тяжко можуть відбитися на національному організмі, все таки залишаються тільки злочинним побажанням ворога.

Через вісімдесят п'ять років новоспечений імператор всеросійський Нікіта I у доповіді на 22-му з'їзді компартії в Москві, підтримуючи новий статут партії, заактуалізував Емський указ. Щоправда, Олександер II говорив категорично „Воспрєтіть". Хрущов змушений маскувати. Він заявив: „У нас немає ніяких гальм для розвитку національних мов. Але їх розвиток повинен вести ... до зближення націй". Або: „Не можна не відзначити зростаючого прагнення не-російських народів до оволодіння російською мовою, [illegible] стала фактично другою РІДНОЮ МОВОЮ для народів СССР"...

Таке саме підступне, під маркою добровільности, накидання волі збоку імперіялістичної Москви та підступне висунення нових обіцянок спостерігаємо і в інших ділянках життя народів СССР. У тій же доповіді, в розділі „Від держави диктатури пролетаріяту до загальнонародної держави" Хрущов сказав: „Ми ставимо перед собою завдання залучити всіх громадян поголовно до керування справами суспільства... шляхом всебічного розширення форм народної контролі за діяльністю органів влади й управління"...

На цю тему сказано в „Енциклопедичному словарі" — Брокгавза і Єфрона, — виданому в С-Петербурзі ще в 1899 році: „Імператор Олександер II залишився вірний принципам, що їх пробували реалізувати Петро Великий і Катерина II; його завданням було забезпечити „по змозі повний і послідовний розвиток місцевого самоуправління"... (том 27-а, стор. 162).

У доповіді на 22-му з'їзді Хрущов, у розділі „Зближення націй і зміцнення дружби народів" підкреслив: „Комуністи не будуть консервувати і увічнювати національні відмінності. В ході розгорнутого будівництва комунізму (читай — Російської імперії) буде досягнута цілковита єдність націй" ...Російська мова — „стала другою рідною мовою для народів СССР".

У „Енциклопедичному словарі" Брокгавза і Єфрона читаємо на цю ж тему:

„Чужинецькі племена Росії поступово знайомляться з панівною народністю та культурою і багато з них ... русифікуються. Всюди проєкає російська народність в кордонах Російської імперії, особливо в наш вік у Сибір і середньоазійські степи"...

Яка ж різниця між царською чорносотенною програмою, Емським указом — і сучасною комуністичною програмою Москви? Яка різниця між Емським указом і новою програмою компартії СССР? Яка демократизація процесу мислення відбулася в російських умах за 85 років, з часу проголошення горезвісного — „запрєтіть"?

ЗДА звернулись за допомогою для В'єтнаму до своїх союзників

Вашингтон. — З'єдинені Держави звернулись за допомогою для Південного В'єтнаму до своїх союзників з Південно - азійського оборонного пакту (СЕАТО), себто до Британії, Франції, Філіппін, Австралії, Нової Зеляндії, Сіяму і Пакістану. Виявив це на своїй останній пресовій конференції в минулу п'ятницю державний секретар Дін Раск, ствердивши збільшену загрозу для Південного В'єтнаму збоку комуністичної агресії, затійної, зорганізованої і активно підтримуваної Північним В'єтнамом. Звернення до союзників Америки в цій справі прийшло одночасно з виданням державним департаментом брошури з цілою низкою документарних доказів на комуністичну агресію, ведену зорганізованою комуністичною партизанкою, підривною роботою і терористичною акцією. Дін Раск підкреслив, що ЗДА не просять для Південного В'єтнаму збройної допомоги, себто вислання туди військ, а обмежують свій заклик до допомоги політичної, адміністраційної, економічної і культурної, такої, яка скріпила б режим Нґо-Дінґ Дієма і збільшила атракційність боротьби проти комуністів. Державний секретар повідомив про корисний хід розмов з названим південно - в'єтнамським президентом, який — за газетними інформаціями — поставився був ворожо до американських суґестій щодо різних внутрішньо - політичних і соціяльних реформ у Південному В'єтнамі. Дін Раск ствердив, що після того, як Північний В'єтнам зламав Женевський договір з 1954 р., про В'єтнам — не може бути мови про те, наче б ЗДА перестуйили свою допоміжну договірні зобов'язання.

О. Кульчицький

АХІЛЛОВА П'ЯТА МОСКОВСЬКО-КОМУНІСТИЧНОГО ВЕЛЕТНЯ *

(Другий Міжнародний Антикомуністичний Конґрес в Римі)

II

Вихідні позиції протинаступу — заховані за фронтом противника.

Лінія оборони та вихідних позицій протинаступу вільного світу, що їх обриси зазначилися в пропозиціях п-і Лябен (див. закінчення попередньої статті), нам, українцям, особливо цікава на тому 4-му відтинку, де мова про „найуспішних борців в політичній війні по другому боці залізної завіси". Нам ясно, що тереном відпору в СССР є передусім етнічно не-російські народи; ясно, що вага їх хоча б тільки морального спротиву для вільного світу тим більша, чим вони ближчі до серця і мозку світового комунізму. Належна політична діягноза, а тим паче належна терапія проти недуги вільного світу можлива тільки в перспективі, що її визначив російський філософ Бердяєв формулою: „На ділі в советському комунізмі довершується русифікація і орієнталізація марксизму". Це справлення перспективи, — писав автор цієї статті у своєму причинку до книжки про минулорічну конференцію в справі комуністичної загрози світові („Життя або загин вільного світу" стор. 351), — що її нам пропонує Бердяєв, дозволило б уникнути низки помилок, особливо в політичній оцінці советського колоніялізму, розкриття якого повинно бути одним із головних протизасобів у політичній війні Заходу.

Завдання нашої статті - виявити, у якій мірі та яким чином Конґрес у Римі, якщо й не спромігся поставити правильну діягнозу, згідну з поглядом Бердяєва, то принаймні до нього приєднався. Вже визначення мети нашої статті вказує на те, що мова у ній буде головно про виступи поневолених Москвою народів, і то народів у межах Советського Союзу.

Правда, виступали в дусі поглядів Бердяєва також і промовці не поневолених народів, „Юнктім" поміж російським націоналізмом і комуністичним змаганням до потуги віднайшов генеральний секретар італійської ліберальної партії Джованні Малягоді. Визнати Росію за ворога ч. 1. закликав дуже темпераментно французький доповідач Ле Бур. У гострому тоні звертався проти московського імперіялізму, як внутрішньої пружини комуністичної акції — представник Ізраїлю. Але в основному вага усвідомлення і пропаґандивної акції в цьому напрямку спочивала на представниках поневолених народів, що поміж ними, безперечно, на перший плян висунулись українці.

Щоб не зустрітись із закидом суб'єктивности в цьому твердженні, наведу враження відомої журналістки, репортерки „Фіґаро", Домінік Оклер. У „Фіґаро" з 24 лютого пише вона про останній день Конґресу: „Право на самовизначення народів, позбавлених волі („кептів", тобто сателітів) вже від самого початку було проголосоване, але ми були присутні при піднесенні щитів українських і грузинських емігрантів в обороні їх державности. Спогади з прочитаного в молодих літах повернулися у мою свідомість. Я думала про Марусю і про історію мужнього Мазепи..."

Справа поневолених народів на Конґресі

Завдання доказати, що головним і може єдиним атутом вільного світу в ідеологічному змаганні з советським бльоком можуть бути тільки поневолені народи у межах і поза межами Советського Союзу, перейшло на Конґресі на самих же представників цих народів. Їх участь в нарадах була дуже видатна, і в президіях усіх засідань брали вони участь.

З-поміж них були від українців: ред. В. Косик, як президент Союзу Українців у Франції, АБН репрезентували голова п. Ярослав Стецько, п-і Я. Стецько, ред. В. Косик, ред. В. Вітушинський, п. О. Тюшка; середовище „Прологу" було заступлене п. А. Камінським, Український Християнський Рух — проф. Яновим і проф. Кульчицьким, який одночасно заступав Український Рух для об'єднання Европи. Участь українців була, мабуть, найживіша; з 8-ох наявних промовляло сім. Професор Янів і проф. Кульчицький мали 15-хвилинне експозе на теми, заздалегідь із керівництвом Конґресу домовлені. Декілька українців не раз забирали голос в дискусії.

Побіч української групи дуже діяльною і політично виробленою виявилася група грузинська із президентом Зура Гешкіллі на чолі, що з нею співпрацював представник Кавказу п. Кантимір. Спільно з українцями діяли білорусини, президент Абрамчик і п. Космович.

Не зважаючи на те, що ані поміж українськими представниками, ані тим паче поміж представництвами різних поневолених народів щодо виступів не було попереднього узгіднення, хоча й не бракувало до цього нагоди, сама логіка політичного становища намидала, якщо не єдність, то паралельність ставлення різних промовців, дещо нюансовану їх вихідними базами, темпераментами і тактичними оглядами. Тому по суті однакові політичні напрямлення проявлялися цілою гамою різних щодо тактики і тону виступів, від патріотичного патосу аж до академічної об'єктивности, і в остаточному висліді це корисно впливало на ставлення справи.

*) Частина перша цієї статті видрукувана була в „Свободі" з 6-го грудня ц. р.

ЖИТТЯ

Ми розуміємо поступово
Дитячі вади й помилки.
В дитинстві вимовлене слово
Ясним стає через роки.
Усе, що ми недовідкрили,
Що нам здалося,
колись простим,
Складне...
Школяркам говорили
Ми вірш про „білих яблунь
дим".
Ватьківські залишали хати
Ми, певні в мудрості своїй,
У тім, що вміємо кохати,
Учитись, йти
на працю й бій.
Недбало хряскали дверима,
У всьому певні хлопчаки,
Пусті нанизували рими
На кволих віршиків гачки.
Нас вітром часу обдувало
І пилом в очі нам мело.
Нам часом боляче ставало,
Нам часом соромно було.
А ми жили, кохали, вміли,
Вмирали в смертному бою
І поступово розуміли
Всю недосвідченість свою.
Ми розуміли, скільки містить
В собі наснаги рідний дім.
У двадцять п'ять —
спеціялісти
І космонавти
в двадцять сім.
І, може, правда саме в тому,
І, може, мудрість в тім жива,
Щоб, забуваючи про втому,
Старі пригадувать слова.
Батьківський дім...
Кохання...
Діти...
Слова, що в серці зберeглись...
Це справжнє щастя —
розуміти
Усе промовлене колись.

ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ

ТВОРИ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

(2)

О НАЛИВАЙКУ

Що ся степом за димове густо закурили?
Чи то мрячка осідає, стеляться тумани?
Не мрячка то осідає, не туман лягає,
Гей, то ляхів сорок тисяч в похід виступає.

А в неділю на розсвіті полк козацький скорить[1].
Тогді молод Наливайко до коня говорить:
„Ступай, ступай, ворон коню, бистрими ногами,
Недалеко Біла Церков, йдуть ляхи за нами".

Гей, по степу віє вітер по густих бур'янах,
Гей, там блищать довгі списи в сивеньких туманах
У Гуманю дзвонять дзвони, і мир б'є поклони,
Надлетіли з чужих сторон чорнії ворони.

Збиралися козаченьки, радитися стали,
По далекій Україні посли розсилали.
А у місті Білій Церкві лиш звізди згасали,
Ударили з самопалів, і коні заграли.

Тогді постиг Наливайко, під ним кінь іграє,
„Гей, молодці, за свободу!" — до них промовляє.
Вздовж списами городили зелені байраки,
Уставляються по степу молодці-козаки.

Гей, там ляхів сорок тисяч, — дим в'єсь по болоні,
Від розсвіту аж до смерку ржуть бистрії коні.
Гей, там гримлять з самопалів, орють копитами,
Та степ кровця сполокала, зволочен трупами.

Гей, на степу густа трава, степом вітер віє,
Не по однім козаченьку стара неня мліє.
Гей, по степу сивий туман, кургани курились,
Не по однім козаченьку вдовиці лишились.

Тоді молод Наливайко зачав утікати,
За ним в погонь вражі ляхи, не могли здогнати.
А на Дніпрі на порогах пливе чайок триста,
Вертайтеся, вражі ляхи, з соромом до міста!

[1] Скорить — поспішає.

БОЛЕСЛАВ КРИВОУСТИЙ ПІД ГАЛИЧЕМ 1139 Р.

Не згасайте, ясні зорі,
Не вій, вітре, зниз Дніпра,
Не темніте, красні звори[1];
Днесь, Галиче, честь твоя.

Во хто русин, підлітайте
Соколами на врага,
Жваво в танець, заспівайте
Пісьнь веселу: гурра-га!

Побарися, облак тьмистий,
Ще годинку, ще постій:
Тобі прийде розповісти
Славний руський з ляхом бій.

Від Бескида аж до моря
Пісьнь весела загула,
Від запада, аж де зоря,
Чути голос: гурра-га!

Покрай Дністра, край бистрого
Ясний сокіл там жене,
Ярополка київського
Скоропадний кінь несе.

Гей, хто русин, за ратище,
В кріпкі руки меч ясний,
Шпарка стріла най засвище:
Гордий ляше, день не твій!

Не один ти город красний
Лютим мечем розметав,
Руки не один нещасний
По родині заломав!

Нині щезла пуста слава,
Скверний розірвавсь вінець,
Сорок восьма крвава справа,
Гидкий дала ти кінець.

Вач, Болеслав гордовитий
Поклоном низеньким впав,
Враг, напасник самовитий,
На чужім коні втікав.

Радість, радість, галичани!
Не загостить більше враг:
Грими, Дністре, шуми, Сяне:
Не прискаче вовком лях!

[1] Звори — дебри.

Андрій Кігічак

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА о. М. ПРИТУЛЯКА

о. Микола Притуляк

Отця Миколу Притуляка можна сміло назвати сином Карпат, бо вже коли побачив 26 травня 1885 року світ в Конюхові під Стриєм, то тоді споглядали на це село романтичні верхи шумлячих лісів вдумливого Бескиду, передбачаючи, що таки в свойому, родинному селі буде колись працювати в Христовому винограднику.

В 1921 році був він парохом та катехитом в Долинщині та Калущині на Підкарпатті, а опісля аж по 1939 р. вже в серці самих Карпат, бо через вісімнадцять років як катихит містечка Сколє, колись самостійного повіту, серця Бойківщини. І неначе б для завершення карпатської Одисеї, наші дорогі закарпатці, вітка нашого народу з полудня Карпат, парохіяни церкви ім. св. Михайла в Пасейку, коло Нюарку, влаштували свойому сотрудникові 22 жовтня 1961 ювілей п'ятидесятиліття трудолюбивої праці в Христовому винограднику взагалі, і десятиліття в їхній парохії.

На тому рідкісному ювілеї під час промов, бесідники наводили дати та фрагменти з діяльности Ювілята, то в його уяві просувалась як на фільмі лента його життя, бо п'ятдесять років самої тільки праці в священстві, і 76 років життя, це все ж таки шмат часу. Нелегкою була праця нашого священика, зокрема коли працював і на народній ниві, коли за польської окупації доводилось частенько побувати і в тюрмі. Та Ювілят не думав про ті кошмарні часи, а захоплювався спогадами радісних моментів, вислідами своєї успішної праці. В уяві вигринули верхи сколівських Карпат, тих німих свідків його творчої доби, які якщо ще не зрубані, то розповідають про тих 37 читалень в повіті, які він зорганізував, як голова філії „Просвіти" в Сколім.

Може цей спогад викликала і приявність на святі д-ра Миколи Ценка, колишнього секретаря філії „Просвіти" в Сколім, з яким доводилось Ювілятові співпрацювати, і яких доля звела знов на вільній землі Вашингтона. А що думка думку в'яже, то вигринуло в уяві 10,000 учасників кооперативного з'їзду та 6,000 присутніх на святі Мазепи в Сколім. Це був тріюмф наполегливої праці „Просвіти". Не меншим признанням для орачів національної ниви в Сколівщині була приявність на тих святах отців: митрата Вазюка Олекси та прелата Куницького Леонтія, які також вміли получити національне з релігійним.

Завдяки цій наполегливій праці, то Сколівщина і в очах поляків перестала бути тільки етнографічною землею „бойкуф", а свідомим національно елементом, який зумів виборювати і належні собі соціяльні права. Робітники при експльоатації лісів виграли страйк з власником бароном Гредлем. Правда, в тому часі пішов голова „Просвіти" о. Притуляк на „відпочинок" до польської тюрми, а його секретар д-р Ценко мусів уступитися зі Сколівщини як адвокат.

Але проробленої „Просвітою" праці не завернути, бо, „раз добром налите серце в вік не прохолоне", тож вихованців тієї інституції, тих гордих легінів Бескиду, бачимо в рядах Карпатської Січі, побіч інтелігентної молоді всієї Галицької Волости, яка стала на поміч рідним братам при відбудові Срібної Землі.

Мусів стати в уяві Ювілята і сирітський захист ім. Митрополита Шептицького в Сколім, якого будову докінчено за його головування в Комітеті. Ювілят був гол. Т-ва Охорони Воєнних Могил в Сколім, зокрема цвинтаря УСС на Маківці, і завдяки його стаpанням, при помочі Митрополита Кир Андрея, вдалось врятувати в 1927 році той цвинтар.

По відході одного окупанта в 1939, прийшов другий, німець, який зовсім не цікавився, поза експльоатацією лісів, долею населення. Тож в 1941 році, коли восени повінь знищила майже всі плоди, і так небагатої Бойківщини, прийшлось подбати про висилку 6,500 дітей на гостинне Поділля, в цілі їх виживлення і вратування від голодової смерти. За жорстокого режиму німецької адміністрації не була це легка справа.

Та при своїх роздумуваннях Ювілят не міг не бути гордим за своїх теперішніх парохіян, які у вискаі свойого вдоволення в праці в їхній парохії, улаштували йому згадане свято. Це, між іншими, напевно нагорода ще і за те, що включаючись до парохії закарпатців, сам як соборник, „рівнає" верхи Карпат від полудня, зносить реґіональний кордон. Щасти Ювілятові Господи, ще на довгі роки в кріпкому здоров'ї, життєрадісні „Многая Літа". Хай у вечірню годину, коли полине думками у Рідний Край, доповнить в уяві пропущене автором цього скромного репортажу.

Рочестерський Відділ Українського Лікарського Т-ва вшановує д-ра І. Подюка

Сиракюзи, Н. Й. — В дні 11 листопада з'їхалися сюди 26 українських лікарів, членів УЛТА, Відділу Рочестер, Н. Й., враз із своїми дружинами, щоб взяти участь у ширших сходинах Відділу, що в їх програму входили: Зустріч при канапці, реферати і фільм на тему „Користі і шкоди від ядрової енергії і радіяції", спільна вечера зі святочною програмою та участь у танковому вечері місцевого Відділу Союзу Українок.

„Зустріч при канапці" відбулася при живій і радісній одногодинній гутірці, після якої перейшли до більшої залі вислухати рефератів. Реферати мали актуальну тему. На них були запрошені ширші круги громадянства. Проблеми атомової доби зі становища фізики насвітлив наш молодий вчений — д-р Олекса Біланюк, професор ядрової фізики на університеті в Рочестері, Н. Й., а про користі і шкоди променевої та ядрової енергії з медичного аспекту доповідав д-р Михайло Логаза з Сиракюз. При кінці висвітлено фільм про „Радіологічну оборону", показуючи охоронні засоби під час атомового нападу.

Членами президії під час рефератів були: голова Відділу д-р Теофіль Артемович і секретарка Відділу — д-р Мирослава Залізняк, а почесним членом — д-р Іван Подюк.

Після рефератів відбулася спільна святочна вечера, що в ній, враз із представниками громадянства, взяло участь 50 осіб. При вечері, згідно з неском із попередніх сходин д-ра Михайла Семчишина, відзначено 65-ліття з дня народження і 35-ліття лікарської праці д-ра Івана Подюка з Сиракюз.

Після молитви, яку провів о. декан Василь Середович, д-р Михайло Логаза представив гостей, а потім забрав слово голова Відділу д-р Теофіль Артемович. Він подав біографію д-ра Івана Подюка, підчеркуючи заслуги і прикмети Ювілята, а зокрема його участь у наших Визвольних Змаганнях, як старшини УС-С-ів, його суспільно-громадську працю в Снятинщині на Україні і на еміграції та його успішну 35-літню лікарську практику із багатьома тисячами пацієнтів, серед яких були наші славні письменники-новелісти — Марко Черемшина і Василь Стефаник, що були теж його близькими приятелями. Опісля промовляли о. дек. Василь Середович — парох Сиракюз, д-р Михайло Логаза — містоголова Відділу, сеньйори місцевої української громади — меценаси д-р Іван Завадикут і д-р Франц Свістель — оба співучасники наших Визвольних Змагань, інж. Мирон Сидорович — голова Відділу УККА в Сиракюзах, п. Іван Пігуляк — голова Українського Народного Дому та д-р Михайло Семчишин з Нюарку, Н. Дж. Д-р Залізняк відчитала привіти для ювілята від Головної Управи УЛТА в Ню Йорку і від д-ра Богдана Гарбовського з Ютики, Н. Й.

Відспіванням многоліттєвій та „Гей у лузі Червона калина" — закінчено цю гарну імпрезу. Ювілят подякував голові Відділу УЛТА і теж організаторам за приємну несподіванку.

Після вечері самі лікарі відбули ще свої ділові наради, а решту вечора провели всі разом на приємних гутірках та на танковій забаві, яку влаштував 68 Відділ СУА в Сиракюзах. Слід відмітити, що організаторами цього дійсно вдалого лікарського з'їзду були д-ри: Михайло Логаза, Святослав Клюфас і Олександер Гудзяк.

С. К.

Українці стейту Ровд Айленд віддали поклін о. Маркіянові Шашкевичеві

Старанням Ювілейного Комітету при Українській Католицькій Парохії у Вунсакеті, Ровд Айленд, відбувся Концерт в 150-ті Роковини Народження о. Маркіяна Шашкевича 3-го грудня по полудні в парохіяльній залі, попереджений Панахидою рано в місцевій церкві за душу бл. п. о. Маркіяна.

Перед гарно прибраним на сцені портретом поета виступили: місцевий парохіяльний мішаний хор під диригентурою інж. Володимира Лехмана, який відспівав кілька пісень до слів поета. Шкільний хор під проводом о. Осипа Галиша, сольо співв інж. Володимира Лехмана, гра на акордіоні Славка Білого і на фортепіяні Тараса Галиша, шкільні діти Галя Біла, Марія Ганушевська, Антося Масник, Єлисавета Мельник і Петруся Мельник деклямували.

Доповідь про Пробудителя Галицької Землі виголосив о. Осип Галиш, а короткий життєпис англійською мовою подав учених Михайло Буката. Відспіванням національного гимну закінчено це гарне свято.

Р.В.

15 ОСІБ ЗГИНУЛИ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ В ШПИТАЛІ

Гартфорд, Коннектикат. — 8-го грудня на 9-му поверсі Гартфордського шпиталю вибухла пожежа, в якій згинули 15 осіб: 6 пацієнтів, 5 відвідувачів хворих, два шпитальні робітники, один лікар і одна медична сестра. Шпиталь — це 13-поверхова будівля збудована з цегол. В шпиталі було 793 пацієнти, будова коштувала 10 мільйонів долярів і мала бути „певна від пожежі". Вогонь почався о 2:30 год. по полудні і тривав одну годину. Шпитальна служба, лікарі і медичні сестри переносили пацієнтів із 9-го поверху. Люди гинули від густого диму.

Українська виставка в Рочестерському університеті

З нагоди сторіччя смерти Генія українського народу Т. Шевченка, українська громада Рачестеру між іншими імпрезами вшанувала Його пам'ять також улаштуванням літературно-мистецької виставки в Рачестерському університеті.

Виставка ця тривала чотири тижні, від 24 вересня до 22 жовтня.

Почин до важливої справи вийшов з кругів „Об'єднання бувших Вояків Українців Америки" — Відділ Рачестер. За старанням цієї організації створено окремий виставковий комітет, який займався придбанням відповідної літератури, а також збиранням експонатів українського мистецтва на виставку.

24-го вересня відбулося формальне отворення виставки в одній з викладових заль університету. Вступне слово до приявних виголосив п. В. Андрущин, голова місцевої філії УККА про значення Т. Шевченка для України й усього людства. П-на М. Крамарчук виголосила інтересний реферат про життя й творчість Т. Шевченка. Потім п-на Кушнір виконала рецитації деяких поезій Т. Шевченка в англійському перекладі. Особливо велике враження на приявних зробила рецитація поеми „Кавказ". Від персоналу бібліотеки забрала слово місс Батерфілд, яка висказала вдоволення з причини влаштування такої гарної виставки, якої ще не було в цьому університеті, а також висловила надію, що ця виставка причиниться до зацікавлення американської студіюючої молоді українознавством.

Експонати виставки були виставлені у великім, імпозантнім вестиб'юлі головної бібліотеки університету. Виставлені були твори Т. Шевченка, різні видання „Кобзаря" — рецензії й ювілейні брошури з нагоди сторіччя смерти поета, а також деякі Його малюнки; крім цього були ще твори І. Франка й Л. Українки.

Мистецька частина була репрезентована гарними експонатами вишивок, деревоpізьби, кераміки й писанок. Була теж виставлена бандура. — Частина експонатів була виставлена в галерії відділу мистецтва цієї бібліотеки. Виставка пройшла з великим успіхом і зробила велике враження на американців. Американська молодь, а також старше громадянство, цікавилися виставкою й висказували своє захоплення й признання для осягів українського народного мистецтва. Для американської молоді це щось нове, оригінальне, але не тільки оригінальне, а поставлене на дуже високому мистецькому рівні в порівнянні з народним мистецтвом інших народів.

О. М.

Сезон національних імпрез у Твін Сіті

Після довгих ферій громадянство наших міст знову розпочало працю, що виявилася в чотирьох поважних і добре підготованих імпрезах. Якимсь дивним збігом всі ці Академії й Концерти себе взаємно доповнювали, змістом були різноманітні, притягнули кожним разом повну залю гостей та дали гарний матеріяльний прибуток на національні цілі.

Першою була — Духовна Академія для вшанування 40-ліття відродження УАП Церкви 1921—1961 рр., улаштована в неділю, 29-го жовтня, в залі церкви св. Володимира.

Друга Академія 43-ліття Листопадового Зриву 1918—1961 рр. улаштована відділом УККА, в неділю, 5-го листопада.

Товариство Прихильників УНР з молоддю ОДУМ-у відзначило століття смерти Тараса Шевченка, спільним удалим виступом, у вечері, 11 листопада.

Наш славний хор „Дніпро", що вже має за собою кілька поважних виступів й ними з'єднав собі любов і пошану всього громадянства, відзначив гідно велику 40-річницю смерти нашого визначного композитора Миколи Леонтовича, замордованого большевиками в січні 1921 року.

Велика заля зібрала в неділю, 12-го листопада, масу гостей.

Не будемо розписуватися про поодинокі точки отих імпрез. Хто був на всіх оцих виступах нашої колонії, той виніс найкраще враження з вмілого виконання програми.

При цьому приходиться з жалем ствердити, що кожнорічно Твін Сіті улаштовує просто масу різноманітних й вдалих національних імпрез, але рідко бувають дописи про них в нашій пресі. Й так вони пропадають для майбутнього історика українського життя в нашому терені, що має понад 5 тисяч українців різних політичних переконань. Відрадне явище, що тепер вони співпрацюють між собою, а видним таким тереном є Відділ УККА.

Н. Н.

● В Японії спущено на воду четвертий японський післявоєнний підводний човен найновішої конструкції. П'ятий човен будується і буде тотожний з четвертим. Ці два близнючі підводні човни, з яких кожний коштує 5 мільйонів дол., називаються „Натсішіо" — Літня Хвиля, і „Фуюшіо" — Зимова Хвиля. Ця подія стала в Японії дуже голосною.

● Члени Верховного Совєта СССР скаржились перед американським сенатором Джекобом Джевітсом, який недавно відвідав Москву, що американські власті ставляться до них як до звичайних туристів та не дають їм тих привілеїв, якими користуються члени закордонних парляментів. Большевицькі „парляментаристи" не відчувають смішности, коли прирівнюють себе до парляментаристів західнього світу.

З українського життя в Монтреалі

В Монтреалі (Канада) відбувся ряд культурно-освітніх, громадських і політичних імпрез, серед яких слід відмітити Листопадові Сходини Станиці Братства бувших вояків І-ої Дивізії УНА та Студентський Тиждень.

Листопадові Сходини монтреальських дивізійників були присвячені вшануванню пам'яті членів тієї дивізії та всіх українських вояків, які віддали своє життя за справу української державности. Найновішою жертвою на цьому національному жертівнику був сл. п. д-р Любомир О. Ортинський, про якого в рамках цих сходин говорив ред. Роман Рахманний. На запрошення управи Станиці Братства доповідач накреслив шлях того вояка, публіциста, громадсько-політичного діяча і української людини. Зокрема доповідач підкреслив, що не слід промовчувати різних видів діяльности сл. п. Любомира Ортинського, але брати його біографію вцілості: як революціонера-націоналіста, вояка І-ої Дивізії УНА, публіциста, члена Закордонного Представництва УГВР і дипломата ген. секретаріяту закорд. справ УГВР. В кожній з цих ділянок він визначився як „українець перед усім іншим, який у кожному політичному противникові бачив передусім українця".

Ряд думок доповідача викликав жваву прихильну реакцію слухачів. Представник Об'єднання б. Вояків Армії УНР, сотник Мушинський, запропонував організувати спільні сходини всіх комбатантів, щоб ширше коло комбатантів могло ознайомитися з думками доповідача на актуальні теми і обговорити їх з уваги на їхню свіжість. Інженер Марків піддав думку організувати „дискусійні вечори", бо ініціятива Станиці Братства виявила ряд цікавих тем, що їх можна і доцільно обговорити широкою громадою.

Студентський Тиждень українських студентів міста Монтреалу пройшов успішно. В рамках того тижня, організованого студентською громадою Мекгільського університету (голова: Р. Мельник) та Університету ім. сер Джордж Вільямса (гол. Борис Роговський), були такі імпрези: виставка мистецьких картин українських монтреальських художників, концерт соліста Міро Скали-Старицького, доповідь ред. Романа Рахманного і врешті товариський вечір з танцями. Виставка картин, яку допомагали організувати „старші громадяни" м. Монтреалю (зокрема члени Літературно-Мистецького Клюбу) та самі мистці, була цікавим доказом досягнень як „визнаних", так і „молодих ще невизнаних" мистців. Учасники: Беднарський Володимир, Боднарчук Микола, Брикович Іван, Борис Антін, Данилевич Мирослав, Генуш Люба, Логуш Марія, Лисак Адріяна, Мазепа Володимир, Мошинський Володимир, Мошинський Юрій, Перфецький Леонід, Прудник І., Радченко Гліб, Русова Наталя, Темертій Людмила. Були також показані різьби Тетяни Кисіленко і А. Шредер.

Концерт М. Скали-Старицького пройшов успішно на вдоволення численної публіки, яка тепло вітала артиста-гостя з Европи.

Темою доповіді ред. Романа Рахманного було питання „Сучасний студент і українська громадськість у Канаді". Доповідач накреслив категорії мислення сучасного українського студентства і старшого громадянства, підкреслив позитиви „молодих" і незаперечні заслуги „старих", але висунув тезу, що в сучасний момент найважливішою справою є „вже не так концепція української роботи в цій країні, як радше живі молоді люди, які хотіли б здійснювати цю роботу в нових умовах і по-новому". Це по-суті питання „ентузіязму до великих діл, прагнення здійснити те, чого не вспіли або чого не можуть здійснити в нових умовах батьки". Тому „старша громадськість з надією дивиться на молодь і студентів..." Тому доповідач підкреслив особливо важливість збереження свіжости великих емоцій у душах молоді, яка повинна бути „сердита і діяльна" на відміну „надто заокругленій північно-американській молодій людині".

Із запитань та дискусії видно було, що міркування доповідача викликали щире зацікавлення думками, які полонили увагу всіх і заохотили обмірковувати ряд інших питань.

● Кол. британський прем'єр Клемент Еттлі, кол. лідер соціялістичної Партії Праці, який дістав був титул лорда, важко хворий. Він має 78 років.

● 10 муринів з Південно-Африканського Союзу, що були членами театрального ансамблю, що ставив в Лондоні джазову оперету „Кінг-Конг", відмовились вертатися до Південної Африки, де панує расистський антимуринський режим. Внаслідку того „бунту" імпресаріо втратив близько дол. 14.000, але він потішається відбити собі цю втрату гостинними виступами оперети в Ню Йорку.

ДИРЕКЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
в НЮ ЙОРКУ
з глибоким жалем повідомляє,
що в неділю, 10-го грудня 1961 р. в Ню Йорку
несподівано помер
член Дирекції і голова Контрольної Комісії УНДому в Ню Йорку
†
д-р Богдан КАРПЕВИЧ
Дирекція і Шерово̂ді Українського Народного Дому висловлюють щирі слова глибокого співчуття Родині Покійного.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
ДИРЕКЦІЯ

Т-ВО ПРАВНИКІВ УКРАЇНЦІВ у ЗДА
ділиться сумною вісткою,
що 10-го грудня 1961 року, несподівано та передчасно відійшов у Вічність
†
бл. п. д-р Богдан КАРПЕВИЧ
був. адвокат
і президент Адвокатської Палати у Львові, член Управи Т-ва Правників Українців у ЗДА та член багатьох інших українських культурно-громадських Організацій на Батьківщині та на еміграції.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Родині, Друзям і Знайомим Покійного висловлюємо глибоке співчуття.
УПРАВА Т-ВА ПРАВНИКІВ УКРАЇНЦІВ у ЗДА

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Невіджалуваного
МУЖА, БАТЬКА, СИНА, БРАТА, ВУЙКА і ШВАГРА
бл. п. д-ра Юлія ГРАБОВИЧА
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ
у СЕРЕДУ, 13-го ГРУДНЯ 1961 р.
в год. 9:00 рано
і
в ПОНЕДІЛОК, 18-го ГРУДНЯ 1961 р.
в год. 8:00 рано
в українській греко-кат. церкві св. Арх. Михаїла в НЮ ГЕЙВЕНІ, Конн.
Друзів, Приятелів та Знайомих, просять взяти участь та помолитися за спокій Його душі, горем прибиті родини,
ГРАБОВИЧІ і ГОЛУБОВИЧІ

Замість квітів на могилу Дорогого нам
бл. п. д-ра БОГДАНА КАРПЕВИЧА
складають — $20.00
на Українських Інвалідів
ІВАН і ЮЛІЯ СКВІРТНЯНСЬКІ
РОМАН й ІРИНА СТЕЦУРИ

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. КЕКИЛІЇ ГАРДЕЦЬКОЇ
на фонд „Мати і Дитина"
складають — 10.00 дол.
МАРІЯ і БОРИС РЖЕПЕЦЬКІ

Іван Білоус.

Дитячі табори на Оселі ім. Ольжича

Від кількох літ відбуваються на Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні під фірмою Українського Золотого Хреста літні дитячі [illegible]. Властиво зорганізува[illegible] і опікується ними щоро[illegible] при помочі двох-трьох осіб [illegible] Ню Йорку і Филаделфії п. Оксана Генгало. Вона, якщо їй обставини позволяють, перебуває стало в таборі або приїздить тільки на суботи і неділі.

Так склалось, що я був адміністратором Оселі в минулому літньому сезоні і мав нагоду запізнатися з структурою, способом ведення і працею табору. Думаю, що це є одинокий український табір, який триває безперервно дев'ять або десять тижнів. На таборі є рівночасно хлопці і дівчата, а також дитячий садочок. По цілолітнім досвіді я прийшов до переконання, що такий склад табору сприяє кращому побутові і дає більшу можність розривок, праці і науки дітям. Наш табір не є подуманий як засіб вивчення певних дисциплін чи виконання з гори назначених завдань, але він дає дітям можність довшого, свобідного побуту серед чудової природи, а при тім діти навіть не відчувають, що вони в часі перебування на таборі багато зробили, навчилися і принесли користь для тіла і душі. Тому, що табір на Оселі ім. Ольжича є більше свобідний, без примусової, обчисленої на кожний час, дисципліни, тому діти люблять той табір і радо там перебувають.

Цього року через табір перейшло понад сто дітей у віці від чотирьох до сімнадцятьох років з різних східніх стейтів аж по Миннесоту. Було двоє дітей з Торонта. Перебування в таборі рівночасно дівчат і хлопців не принесло нам жадних труднощів ані неприємностей, навпаки, дуже часто сприяв такий стан праці і навчанню дітей. Наш табір є одинокий, який провадить цілий час дитячий садочок.

Щоб усвідомити собі, яку вартість для родичів і дітей маютьціловакаційні табори, підчеркнім кілька найважніших моментів. Дуже часто обоє родичі працюють і в часі літніх ферій не знають, що з дітьми робити. Дитина в хаті не хоче сидіти, йде на вулицю, а ми знаємо, які небезпеки мають для нашої молоді великоміські бруки, для душі, передовсім. Родичі за малою оплатою можуть позбутися турбот, віддаючи дітей на цілі вакації до нашого табору. А сторінка матеріяльна побуту дітей на таборі майже рівноважиться з побутом в дома. Певність, що діти є під доброю опікою, також щось варта. Діти мають свіже повітря, добрий, обильний харч, багато культурних розривок. Велике значення для наших дітей має ціловакаційне перебування серед свойого рідного, українського оточення, під взірцевим проводом, це бальзам для душ наших дітей, на яких під час року чигають різні небезпеки в виді злого товариства, каміксів, телевізій і інш. Діти під час довшого побуту зживаються із собою, заприязнюються, що сприяє дуже в пізніших літах творенню українських родин, а це для нашої справи має величезне значення.

Цьогорічним командантом табору був добрий, працьовитий і відданий справі виховання п. Володимир Процик, а йому помагали п. Марія Варвара, провідниця дівочого відділу, п. Ольга Зуляк, опікунка садка, а опіку над здоровними і санітарними справами мала п. Стефанія Курчаба. Було приємно дивитись, як всі вони вкладали багато праці і знання, щоб діти мали якнайбільше користи і зазнали приємностей.

Діти мали розложені заняття так, що їм лишалося досить часу на свобідне перебування між собою під опікою виховників. Щоденно були гутірки на різні теми про Україну, українські і інші, цікаві для дітей, справи. Багато часу віддано на спорт. Родичі відвідували своїх дітей майже щосуботи і неділі, і було приємно бачити, як діти перемагали родичів на спортовій площі. Табір мав власний хор, який виступав на різних святах для себе і гостей Оселі. Хор провадила сестричка Л. Вілинська. Під проводом п. Р. Завицького відбувалися цілий тиждень спортові ігри, які закінчилися спортовим святом і роздачею нагород. Це була велика атракція для дітей.

Оселя ім. Ольжича, власність Організації Державного Відродження України, лежить в прекрасній околиці так зв. „Американської Швайцарії", яка є прекрасним тереном для прогульок і наш табір в цьому році використав ту можливість вповні. Щосуботи або п'ятниці відбувалися в таборі ватри. Матеріялу на вогонь є досить, а програми були різнородні і цікаві. Мені не раз було дивно, коли знайшли виховники табору стільки часу і як вони змогли викресати у дітей стільки охоти до праці, щоб, приміром, підготовити велику і тяжку програму ватри в честь Т. Шевченка.

З жалем покидали діти табір 26-го серпня, але обіцяли собі стрінутись на другий рік.

Центральна Управа ОДВУ, Управа Оселі і опікунка табору п. Генгало стараються з року на рік поліпшити побут в таборі, а батьки повинні старанно передумати, чи лишити своїх дітей на вулиці великих міст, чи післати їх влітї туди, куди вони належать.

В Канаді критикують підручники публічних шкіл

Оттава. — У французькій частині Канади, це значить в провінціях Квебек і Ню Бронсвік критикують шкільні підручники до народних шкіл за те, що вони замало французькі, а в англомовних провінціях Канади не є вдоволені зі шкільних підручників тому, що вони не є канадійські тільки американські. Французькі вчительки знаходять у шкільних підручниках французькою мовою неправильну складню, англіцизми, вульґаризми і заялозені фрази. Тому діти відчувають байдужість до французької мови. В англомовних провінціях Канади вживають дуже часто американських підручників, і тому в читанці 4-ої кляси є ілюстрація, на якій видно, як дівчинка і хлопчик складають приречення перед американським зоряним прапором. В іншій читанці є мапка з різницею часу в різних зонах країни, на якій є американські, а не канадійські зони. В провінції Онтаріо 10 років тому 65 відсотків всіх шкільних підручників були американські, тепер їх там є ще коло 5 відсотків. Французькі учительки домагаються, щоб тимчасово користуватися підручниками з Франції, поки канадійські видавці не надрукують доволі добрих французьких підручників.

● Фінансист Віллям Клейтон гадає, що зменшення митних тарифів в торгівлі з закордонними країнами, — це єдиний правильний шлях до втримання доляра на теперішній висоті.

СССР осягнув поважні військові успіхи своїми атомовими досвідами

Вашинґтон. — Група американських учених під проводом професора Корнель-університету д-ра Ганса Бетге, одного з найвидатніших атомових фахівців, прийшла до переконання, що остання серія ядрових детонацій, переведених Совєтами над Новою Землею в підарктичному обширі, дала большевикам поважні висліди з практичним застосуванням у продукції удосконаленої атомової зброї. Ця група учених, яка віддавна є дорадчим органом для державної Комісії Атомової Енергії і для Пентаґону, мала за завдання перевести аналізу того матеріялу, що його здобула американська розвідка у зв'язку з отією совєтською серією атомових експериментів. За газетними вістками, Совєти дістали тепер змогу продукувати менші розміром, але більшої вогневої сили атомові бомби, зменшили атомовий запальник та перевірили можливості приміщування в далекосяжних ракетах більші атомові „головки". Від опінії тієї групи атомових учених залежить у великій мірі те, чи Президент дасть свою згоду на переводження атомових детонацій в атмосфері. Покищо ЗДА обмежуються тільки до підземних експериментів, які проте не можуть перевірювати того, що вимагає детонацій тільки в атмосфері.

ЗДА покищо відкинули внесок на обниження митних тафифів на 20%

Брюсель. — З'єдинені Держави покищо відкинули пропозицію збоку 6-членного західнього - европейського економічного бльоку, званого популярно Спільним Господарським Ринком, на генеральне обниження американських імпортованих мит на 20%. За газетними коментарями, представники ЗДА будуть про цю справу нарадижуватись з делегатами названого бльоку за закритими дверми в найближчих днях у Женеві. ЗДА не хочуть погодитись на генеральну знижку митних тарифів без гарантій для можливости експорту до Европи хліборобських продуктів, головно зерна і курей. Справа мита на хліборобські продукти є теж найбільшою перешкодою для приступлення до Спільного Господарського Ринку Англії, зв'язаної з різними членами Британського Коммонвелту — головно Австралією і Канадою — договорами про торгівлю хліборобськими продуктами. Всередині Спільного Господарського Ринку найповажніші наради ведуться довкола проголошення спільного закону проти монополій.

Південно-африканський мурин Лютгулі перейняв нагороду Нобеля

Ослью. — В минулу неділю, на парадній церемонії в норвежському парляменті, у приявності короля Олафа У, муринський лідер з Південно-африканського Союзу Альберт Джон Лютгулі дістав з рук голови Нобельського Комітету Гуннара Ягна мирову нагороду Нобеля за безстрашну боротьбу мирними засобами проти расової політики білого уряду в Південній Африці прем'єра Гендріка Верверда. Лютгулі виголосив при цій нагоді промову про труднощі зберегти мир в боротьбі за права людини, бо кожна — мовляв — така боротьба є загрозою для миру. Разом з ним нагороду за заслуги для миру дістав по своїй смерті кол. генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд; в імені покійника нагороду перейняв шведський амбасадор в Норвегії. Водночас в концертовій залі в Штокгольмі відбулась паралельна церемонія, на якій, в приявності шведського короля Ґустафа Адольфа VI вручено нагороди лявреатам Нобеля з ділянок фізики, хемії, фізіольогії і літератури.

Посмертні згадки

Роман ПАНАСЮК, член 141 Відд. УНСоюзу в Лінкольн, Небр., помер 13-го листопада 1961 р. Покійний народ. 1922 року в селі Лапаївка, пов. Кам'янка, Західня Україна. Полишив у смутку дружину Софію та троє дітей: Володимира, Романа та Ірину. До УНСоюзу вступив 1952 р. Був обряду греко-кат. та військовиком 1 Української Дивізії, учасником Бродів. Похорон відбувся 16-го листопада 1961 р., при участі Родини та Приятелів, на цвинтар Кальварі Семетері в Лінкольн. — В. Й. П.!
А. Лехолат, секр.

Анастасія ПИЛИПІВ, членка С-ва „Любов". Відд. 177 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., померла в дні 22-го листопада 1961 року. Покійна вступила до УНСоюзу в 1925 році. Походила з села Жабинці, пов. Гусятин, Зах. Україна. Покійна полишила у смутку двох синів. Похорон відбувся 25-го листопада 1961 р., при участи Родини та Членів Відділу. — В. Їй П.!
І. Лаба, секр.

Анна РУДИИ, — довголітня членка 490 Відд. УНСоюзу в Ірвінгтоні, Н. Дж., померла в дні 28-го жовтня 1961 р. в Ірвінгтоні, після довгої та важкої недуги. Покійна народилася 1888 р. в селі Стара Сіль, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Відзначалася лагідною і увічливою вдачею та була загально любленою і шанованою своїми і чужими. До ЗДА прибула перед першою світовою війною, а до УНСоюзу вступила 1931 р. Її чоловік Тимко помер раніше. Залишила в смутку: доньок Ольгу Клопик і Марію, синів Тараса й Еманула, сестру Естеру Маркович та 8 внуків. Похорон відбувся дня 31-го жовтня ц. р. до Першої Української Презбітеріянської Церкви в Ірвінґтоні, а звідти на цвинтар в Іст Ріджлави, при численній участи Рідних, Приятелів, Знайомих та Союзовців. — В. Їй П.!
О. Чорномаз, секр.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтеся від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 15-го ГРУДНЯ 1961:

БАЙОН, Н. Дж. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 281, в год. 7:00 вечора, в залі УНДому, 37 Схід 23-та вул. Порядок Зборів: збирання чл. вкладок, звіти Управи і Контрольної Комісії та вибір нової Управи на 1962 рік. Проситься членів прибути на Збори. — М. Сірий, предс.; Я. Лаврів, кас.; І. Довгань, секр.

СУБОТА, 16-го ГРУДНЯ 1961:

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Приймання членських вкладок Відділу 397, від год. 3:00-4:30 по пол. Члени обов'язково повинні вирівняти свої вкладки перед кінцем року. — О. Штогрин, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Річні Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372, в год. 6:00 веч., у Ігел Гол, при 210 Church St. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на Збори, в цілі, вислухати звітів Управи з діяльности за минулий рік, та вибрати нову Управу на 1962 рік. К. Наконечний, предс.; Д. Геча, фін. секретар, І. Головка, кас.; П. Шило, рек. секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Від 156, точно в год. 7:30 веч. Просимо, щоб всі члени були присутні на Зборах — буде вибір нової Управи на 1962 рік. — В. Новак, секр.

ВЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Димитрія, Від. 288, в год. 7:00 веч., в церковній залі. Просимо членів вирівняти всі вкладки до УНСоюзу. — Д. Мушастий, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 117, в год. 7:00 веч., під ч. 33 East 7th St. Просимо прибути з огляду на вибір нової Управи на 1962 рік. — С. Кучма, 214 E. 10th St., N. Y. 3.

НЕДІЛЯ, 17-го ГРУДНЯ 1961:

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори С-ва Преч. Діви Марії, Відд. 112, в церковній залі св. ап. Петра і Павла, зараз по 2-ій і 3-ій Службі Божій. — A. Schmulzok, секр.

БОФФАЛО, Н. Й. — Річні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 127, в год. 11:30 перед пол., в церковній залі, при Філморе та Онейда вул. Управа Відділу просить прийти на Збори, вирівняти свої залеглі вкладки та вибрати нову Управу на 1962 рік. Управа урядує кожної неділі, у вище згаданому часі та місці. — Управа.

КАНЗАС СІТІ, Канзас. — Річні Збори Б-ва ім. св. Володимира, Відд. 323, в год. 2:00 по пол., в українській залі, при 10 No. Ferree. Присутність кожного члена обов'язкова. — М. Вілик, секр.

ГАДСОН, Н. Й. — Річні Загальні Збори Б-ва ім. св. Йосафата, Відд. 477, в год. 12:00 впол., в церковній залі церкви ім. св. о. Миколая, із звітами за 1961 рік уступаючої Управи та вибором нової Екзекутиви Відділу. — Всіх членів проситься про приявність. — П. Сиротюк, секр.

ДОНОРА, Па. — Річні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 232, в год. 1:30 пол., в залі, при 5th St. & McKeen Ave. На порядку нарад: вибір нової Управи на 1962 рік. Просимо вирівняти залеглості. Прийняття нових членів без вступного. — С. Сенко, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. Ай. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 73, в год. 2:00 по пол., в залі Балефро Клюбі, при 60 Сальмон вул. Просимо про точність усіх членів з огляду на вибір нової Управи на 1962 рік. — Д. Василик, секр.

НЕДІЛЯ, 17-го ГРУДНЯ 1961:

СТЕМФОРД, Конн. — Річні Загальні Збори Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 350, в год. 2:00 по пол., в УНДомі, при 60 Канал вул. На порядку нарад: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір нової Управи на 1962 рік. — В. неділю, рано буде відправлена Панахида за померлих членів нашого Відділу, зараз по співаній Службі Божій. — Т. Фінів, секр.

ПІТТСФІЛД, Масс. — Річні Загальні Збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 150, в год. 2:00 по пол., в церковнім домі. Запрошується всіх членів та не-членів до участи. Порядок Зборів: відкриття, звіти Управи, прийняття нових членів, внески, запити та вибір нової Управи на 1962 рік. — Управа: В. Сава, О. Яримів, І. Тарнавський.

МАГАНОЙ СИТІ, Па. — Річні Збори Відд. 305, в год. 11:30 перед пол., зараз по другій Службі Божій. На порядку Зборів: звіти Управи і Контр. Комісії та вибір нової Управи на 1962 рік. — М. Гентош, секретар.

СТ. ЛУЇС, Мизурі. — Річні Збори Т-ва св. Володимира, Відд. 179, в год. 1:30 по пол., в УНДомі, під ч. 2838 Магнолія вулиця. На порядку нарад: вибір нової Управи на 1962 рік, вирівняння чл. вкладок довгуючими членами та приймання нових членів до УНСоюзу. — І. Назар, секр.

ПАССЕЙК Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 42, в год. 1:30 по пол., в УНДомі, при 237 Норе Ave. Тому що в цей день св. о. Миколай роздаватиме дарунки, Збори почнуться точно в означеному часі. — В. Марущак, рек. секр.

ТАВНТОН, Масс. — Річні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Від. 122, в год. 2:00 по пол., при 14 Maple Ave. на товариській залі. Проситься всіх членів прибути обов'язково на Збори. В програмі Зборів: вибір нової Управи на 1962 рік. — Є. Василик, предс.; М. Шура, кас.; М. Попович, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. Ай. — Річні Збори С-ва „Любов", Від. 177, в год. 2:00 по пол., в церковній залі, при 628 Паблік вул. На порядку нарад: звіти та вибір нової Управи на 1962 р. На ці Збори запрошуємо всіх членів. — І. Лаба, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 342, в год. 2:00 по пол., в шкільній кімнаті ч. 2, під церквою св. Димитрія. Проситься довгуючих членів вирівняти залеглі вкладки. — о. Ів. Гундяк, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Річні Збори С-ва „Любов", Відд. 37, в год. 3:00 по пол., в УНДомі, під ч. 214 Фултон вул. Проситься прийти на означений час, з огляду на звіти Управи, Контрольної Комісії та вибір нової Управи на 1962 рік. Побажаним є також вирівняння членських довгів. — Анна Гнатюк, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. — Річні Збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 137, в год. 2:00 по пол., в залі Амер. Укр. Горожанського Клюбу. Проситься всіх членів прибути на ці Збори. — Гр. Працик, предс.; М. Колодруб, кас.; Ст. Колодруб, секретар.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Річні Збори Т-ва „Подільська Січ", Від. 8, в год. 2:00 по пол., в церковній залі св. Михаїла, — Честнот вул. (ріг River View Pl.). На порядку нарад: річні звіти і вибір нової Управи на наступний 1962 рік. Просимо всіх членів явитися на Збори. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
____

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
Адреса ____________
____

ТАРЗАН, ч. 4759. Близнюки разом!

Після ловів, на яких лісничий виявив себе як найнятий вбивник, мавполюд довідався, що Джан Остін має до себе подібного близнюка...

— Цей факт робить вашого брата, Тоні, на добре запідозреним в змові проти вас, — твердив Тарзан...

Чоловіки прийшли до табору вечором. Вперше тепер Тарзан зможе побачити разом близнюків!